

תקות מנחם

גיליון מס'
216*

יו"ל לקראת ש"פ וזאת הברכה (א)
הי' תהא שנת אל-על – שנת
ביאת ה'משי"ח

על סיומי הרמב"ם

תדפיס מהספר "תקות מנחם" (ח"ג) שיו"ל בעז"ה על סיומי
הרמב"ם ע"פ - ב"קו" - שיחות והוראות כ"ק אד"ש מה"מ
מאת הרב יקותיאל מנחם שיחי' ראפ

ע"פ ההוראה שקיבלתי מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו, להדפיס ולפרסם הדברים הנאמרים בעז"ה בסיומי הרמב"ם,
להראות ולהוכיח הנראה לענ"ד בדרך אפשר, הקשר שבין שיעורי הרמב"ם לפרשה והתאריך שבהם נלמדו,
הנני מוציא לאור עלון זה לכבוד שבת קודש.
ואבקש מהקוראים שיעירוני בהערותיהם, ותודה מראש!

לחיות עם הזמן!

ספר זרעים - ג'

מחזור כ"ט שנת הז"ך

סיום הלכות מעשר שני ונטע רבעי והתחלת הלכות בכורים ביום ו' עש"ק פרשת האזינו, ב' תשרי ב' דר"ה

הי' תהא שנת אל-על – שנת ביאת ה'משיח

וסיום הלכות בכורים והתחלת הלכות שמיטה ויובל ביום ג' פרשת וזאת הברכה (א'), ו' תשרי יארציט הילולא של הרבנית
הצדקנית חנה ני"ע אם כ"ק אד"ש מה"מ

החומר והפחות, בשגם הוא בשר, ולא יתנו נפשם
לעמל התורה ובעסקה תמיד, על כן סיבב בתבונתו
ונתן להם מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל
פנים, שאין ספק שכל אדם נמשך לקבוע דירתו
במקום שממונו שם, ולכן בהעלות כל איש מעשר
כל בקר וצאן שלו שנה שנה במקום שעסק החכמה
והתורה שם והיא ירושלים, ששם הסנהדרין ויודעי
דעת ומביני מדע, וכמו כן נעלה לשם מעשר
תבואתנו בארבע שני השמיטה, כמו שידוע שמעשר
שני נאכל שם, וכן נטע רבעי שנאכל שם, על כל
פנים או שילך שם בעל הממון בעצמו ללמוד תורה,
או ישליך לשם אחד מבניו שילמד שם ויהיה ניזון
באותן הפירות.

ומלאה הארץ דעה את הוי'

ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש
חכם ויודע תורה אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו,
ובכן תימלא הארץ בדעה את ה', כי אם חכם אחד
לבד יהיה בעיר או אפילו עשרה, יהיו הרבה מבני
אדם שבעיר, וכל שכן הנשים והילדים שלא יבואו
לפניהם כי אם פעם אחת בשנה, או אפילו ישמעו
דבריהם פעם בשבוע, ילכו הבית וישליכו כל דברי
החכם אחרי גוום. אבל בהיות המלמד בכל בית
ובית שוכן שם ערב ובוקר וצהרים ויזהירם תמיד,
אז יהיו כולם אנשים ונשים וילדים מוזהרים
ועומדים, ולא ימצא ביניהם שום דבר חטא ועוון,

¹ בראשית ו, ג.

כי מציון תצא תורה

א. הלכות מעשר שני ונטע רבעי והלכות בכורים
לומדים בימים האחרונים של חודש אלול ותחילת
חודש תשרי, ויש מכנה משותף בין הלכות אלו,
המקשר לימים אלו.

המשותף לשלושת הלכות אלו מעשר שני ונטע
רבעי ובכורים, שיש חיוב ומצוה לעלות עם הפירות
(או פדיונם במע"ש ונטע"ר) ולאכלם בירושלים.

ובטעם המצוה מבאר בספר "החינוך"; שהשם
רוצה שמכל משפחה יעלה כל שנה אחד לירושלים,
ויראה וילמד מההנהגה שם של הכהנים והחכמים
בעבודת ה' בבית המקדש, והיראת שמים ולימוד
התורה.

וז"ל ספר "החינוך" בפרשת בחוקותי (במצוה
ש"ס) "מצות מעשר בהמה טהורה כל שנה",
שמבאר שם הטעם של כל המצוות והעניינים
שצריכים להעלות לירושלים כמו המעשר בהמה,
מעשר שני, נטע רבעי, ובכורים, וז"ל: "משורשי
המצוה שהאל-ל ברוך הוא בחר בעם ישראל וחפץ
למען צדקו להיות כולם עוסקי תורתו ויודעי שמו,
ובחכמתו משכם במצוה זו למען ילמדו יקחו מוסר,
כי יודע אלוקים שרוב¹ בני אדם נמשכים אחר

* 216 - גימטי: דיין נצח, ולהעיר: ברוין - גימטי: "דיין נצח בכל" [ורוי] -
216 - גימטי: - דיין נצח. והאות הראשונה והאחרונה ב"ן - גימטי - בכל.
ולהעיר: נ"ב - הם סכום פסוקי האזינו, שביום א' היו הבחירות להרב החדש
שהצטרף לרבנות הבד"ץ בשכונתנו קראון הייטס - "כאן ציוה ה' את הברכה
חיים עד העולם" וייראך ימים על ממלכתנו, אכ"ר. ולהעיר שהבחירות היו
בכ"ו אלול - חודש התגלות י"ג מידות הרחמים המתחילות ובאות משם הוי"ה
- רחמים, וכ"ו גימטי - הוי"ה. ושם הוי"ה במילוי - במילוי ה"הין - גימטי ב"ן
ושם - ב"ן].

ויוזכו למה שכתוב²: ונתתי משכני בתוכם וגו', והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלוקים" עכ"ל החינוך.

[ולהעיר שנמצאים בפרשת "האזינו" ושם נאמר³ "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" [וי"ל בדרך רמז; "האזינו" – (שהיא האזנה מקרוב) – ר"ת המילים בפסוק זה; אביך זקניך ויאמרו נ – גימט' לך (והה' ה' הידיעה)] וגם דברי החינוך הם כידוע השפעת וכתובת בעל "החינוך" לבנו].

למען תלמד ליראה את הוי' אלוקיך

וענין זה כתוב גם ומתואר בקיצור בתוספות במסכת בבא בתרא⁴, שמביאים הספרי עה"פ בפרשת ראה שנאמר במעשר שני, בהמשך ל"עשר תעשר⁵, שצריך לאכלו בירושלים⁶: "ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם, מעשר דגנך תירושך ויצהרך, (ובכורות בקרך וצאנך), למען תלמד ליראה את ה"א כל הימים". וכותבים התוספות (על הגמ' האומרת שבשלב ראשון התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים ודרשו מהפסוק "כי מציון תצא תורה [ודבר ה' מירושלים]⁷ וז"ל בתוד"ה "כי מציון תצא תורה, לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכווין לבוא יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדרךשינן בספרי למען תלמד ליראה וגו', גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים ביראת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכווין ליראת שמים ועוסק בתורה".

ספיגה מהקירות והאוויר של 770

ב. והקשר לתקופה זו אפשר לומר; שבזמן זה, סוף אלול ותחילת תשרי, מגיעים המוני בית ישראל לבית המקדש שבזמננו, "בית רבינו שבבבל", ל"בית משיח-770 כדי ללמוד תורה ו"לראות ולהיראות⁸ ולקבל ההשפעה של כ"ק אד"ש מה"מ, ולספוג מההנהגה והאווירה של 770, כמו שעשו בבית המקדש.

[וכידוע דברי כ"ק הרבי הקודם (שכבר אז שהיו רק כמה שנים ב770) אמר: "שכבר הגיע הזמן לספוג מהקירות של 770!"] וכידוע מה שכתוב בשו"ע בהלכות שאלת הגשמים⁹ שגם אחרי חורבן

ביהמ"ק המשיכו היהודים לעלות לשם לרגל. [ואפ"ל שכמו בהבאת הבכורים היה זה בשמחה גדולה ובשירה וריקודים וכלי זמר, ועם עיטור הבכורים ותפאורה ו"מצעד" ו"פאריים" גדול, כמתואר בפרטיות במשנה¹⁰ וברמב"ם¹¹, כך גם כעת בימינו כדאי להשתדל שהעליה והנסיעה ל-770 "בית משיח" לפני החגים, תהיה ב"שטורעם" גדול ובשמחה גדולה ובריקודים סוערים, לפרסום וקידוש ה' גדול! שזו ההכנה וההקדמה ל"פאריים" משמחה שיהיו ב"קבלת פני משיח צדקינו!"]

בא' בתשרי ראש השנה לנטיעה ולירקות

ג. גם הלכות מעשר שני וגם נטע רבעי קשורים בהלכה עם ראש השנה (שבו לומדים ומסיימים את ההלכות); כי ההלכה היא שבאחד בתשרי ראש השנה למעשרות ולנטיעה כמ"ש במשנה מתחילת מסכת ר"ה¹²: "באחד בתשרי ראש השנה לשנים וכו' לנטיעה ולירקות" ש"לנטיעה" – הכוונה בקשר לשנות הערלה והרבעי, ו"לירקות" – הכוונה לענין מעשרות, שאין מעשרין משנה לשנה,

וכן כותב הרמב"ם מפורש בתחילת הפרק הראשון של "הלכות מעשר שני ונטע רבעי (בהלכה ב'): "באחד בתשרי ראש השנה למעשר תבואות וקטניות וירקות וכל מקום שנאמר "ראש השנה" הוא אחד בתשרי".

וכן בקשר לערלה ונטע רבעי אומר הרמב"ם מפורש בהמשך ההלכות (בפרק ט'¹³ שלומדים במחזור זה בא' תשרי – יום א' דר"ה): "באחד בתשרי ראש השנה לערלה ולרבעי וכו' [באם תקלט הנטיעה ל' יום לפני ר"ה, ומר"ה מונין שנה חדשה]".

וחטאך בצדקה פרוק

ד. את הלכות מעשר שני מסיימים בראש השנה, ובהמשך למה שכתבנו בסיום הקודם שימי הסליחות הם ימים שמרבים בהם בצדקה ומתחילים את הסליחות בפסוק "לך הוי' הצדקה"¹⁴ וגם בראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום הכיפורים מודגש החשיבות של הנתינה וההוספה בצדקה כמו שמכריזים בתפילת מוסף דר"ה ויוהכ"פ בפיוט "ונתנה תוקף": "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה!" (ובמחזורים כתוב ע"ז [באותיות קטנות] ממון).

² בחוקותי כו, יא-יב.

³ לב, ז.

⁴ ב"ב כא, א.

⁵ ראה יד, כב.

⁶ פסוק כ"ג.

⁷ ישע"י ב, ג.

⁸ עיין חגיגה ב, ב. ובתוספות שם.

⁹ שו"ע אדה"ז או"ח סי' קיז ס"א.

¹⁰ בכורים פ"ג מ"ב-ג.

¹¹ ר"מ הל' בכורים פ"ד ה"ז-ז-י"ז.

¹² ר"ה פ"א מ"א.

¹³ פ"ט ה"ח.

¹⁴ נוסח בתחילת ה"סליחות" מדניאל ט, ז.

השנה, וזה המקום היחיד בתורה שנקרא כך, כי בשאר המקומות נקרא יום זה "אחד לחודש השביעי", וזהו המקום היחיד שכתוב שהוא יום הדין.

וגם "רבעי" הוא ענין של "ראשית"; שלאחרי שלוש שנות ערלה האסורים הם הפירות הראשונים המיועדים לאכילה, ומעלים אותם אל עיר הקודש ירושלים, והם "קודש הילולים לה".

כל ראשית לה'

ובהלכות בכורים מדובר גם על שאר מתנות כהונה (שלא מוזכרים קודם כמו תרומה) שברובם הם "ראשית"; כמו חלה שהיא כתובה בתורה²³ "מראשית עריסותיכם" ו"ראשית הגז"²⁴ ו"פדיון הבן"²⁵ שנקרא בתורה²⁶ "ראשית אוני", שזו מצות פדיון הבכורים (שזה אותו השורש הבכורים), היינו שהיהודי מקדש ונותן את הראש והמובחר והכי טוב לה, וכן את הימים הראשונים של השנה, כר"ה ועשרת ימי תשובה, שמוקדשים לה'.

"תקות" חוט השני"²⁷

סיכום הקשר של ההלכה ברמב"ם לפרשת השבוע ולתאריך.

א. מעשר שני ונטע רבעי ובכורים מעלים לירושלים ואוכלים שם כדי ללמוד ולקבל מהתורה והעבודה ויראת שמים שבירושלים, ע"מ להביא זאת ע"מ לביתו.

ב. בחודש אלול ותשרי נוהרים לבית משיח-770 כדי לספוג מהקדושה האוירה והקירות והד' אמות. מעשרות - חומש לצדקה, בעשי"ת מרבים בצדקה - וחטאך בצדקה פרוק.

ג. הבאת הבכורים ב"פאריים" ושמחה - וכן בנסיעה לרבי צ"ל ב"שטורים", שמחה וקידוש ה'.

ד. בא' בתשרי ראש השנה לנטיעה וירקות - למעשרות ושנות ערלה ונטע רבעי.

ה. על "ראשית פרי האדמה" לומדים ב"ראשית השנה".

ו. עבודת ראש השנה היא הראשית להוי', והבכורים.

ז. בהלכות בכורים על חלה - "ראשית עריסותיכם", ו"ראשית הגז", ו"פדיון הבן" - ראשית אוני" כל חלב וראשית להוי'.

וכתוב באיגה"ת¹⁵ ובאיגה"ק¹⁶ להרבות בצדקה ע"פ הפסוק "וחטאך בצדקה פרוקי"¹⁷, ו"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו כתיב"¹⁸.

ומענין מעשר שני לומדים שנותנים חומש לצדקה; וכמו שתוספות במסכת תענית מביאים את הספרי על הפסוק "עשר תעשר" שמדבר בעיקר על מעשר שני, שמכפל הלשון לומדים גם על מעשר כספים לצדקה שמצוה מן המובחר ליתן חומש.

וע"י מעשר שני מצטרף כל מה שמפריש האדם לחומש כי בצירוף התרומה הגדולה "עין בינונית אחד מחמישים"¹⁹ המעשר ראשון ומעשר שני בסך הכל הוא חומש, שזהו בשנה הראשונה והשנייה לשמיטה וכן ברבעית ובחמישית ובשנה השלישית והשישית במקום מעשר שני מפרישין מעשר עני שע"כ מצטרף לחומש, היינו שע"י כפל המעשרות מגיעים לחומש שהרי גם מעשר ראשון שנותנים ללויים הוא כצדקה לעניים, כי אין להם נחלה בארץ. שזהו מצוה מן המובחר בהפרשת ונתנית הצדקה הקשורה עם ימים אלו.

ראשית פרי האדמה וראשית השנה

ה. מתחילים את הלכות בכורים בר"ה, ובכורים הם²⁰ מ"ראשית פרי האדמה", שהאדם נותן לה' את הראשית ואת החשוב שבממונו וביבול שלו, כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות איסורי מזבח²¹ "שכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהיה מן הטוב והיפה, שנאמר 'כל חלב להוי'" ומזה לומדים שאת ה"ראשית" והעיקר והמובחר שבכוחותיו ימסור ויתמסר לה'.

וגם ראש השנה הוא תחילת וראשית העבודה וה"בכורים" של השנה, ולכן חשוב כל כך שכל פרט בהנהגת האדם בר"ה יהיה לה', ועד כדי שמשתדלים לא לדבר בכלל דברים בטלים בר"ה וכמו בראש ובמוח שחס ושלום כל פגם יכול לגרום ח"ו לסכנה ולכן מיקרים כל כך את הזמן.

ואותו ביטוי שכתוב בתורה על בכורים; "ראשית" כתוב על ר"ה כפי שדורשים חז"ל עה"פ²²: "עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" ואומרים חז"ל שקאי על ר"ה וכפי שדרשו "מראשית השנה נידון מה יהיה בסופה". שמכאן לומדים שיום זה נקרא ראש השנה ולא רק תחילת

²³ שלח טו, כא.

²⁴ שופטים יח, ד.

²⁵ מפרק יא ואילך.

²⁶ ויחי מט, ג.

²⁷ יהושע ב, חי. ועיין ברש"י שפירוש "תקות" - מלשון "קו וחבל" (שבו הורידה המרגלים של יהושע, ובו תלו משפחת רחב תקוותם), והרי זו מטרת חיבורנו "תקות מנחם" - להראות בעז"ה את הקו וחוט השני המקשר ומשוה התוכן הנלמד בשיעורי הרמב"ם עם תוכן הפרשה והתאריך בשנה, (ועיין מה שכתבנו בזה בהקדמה לספרנו "תקות מנחם" ח"א).

¹⁵ איגה"ת פ"ג.

¹⁶ איגה"ק סי"ג.

¹⁷ דניאל ד, כד.

¹⁸ איוב ב, ד.

¹⁹ תרומות פ"ד מ"ג. ר"מ הל' תרומות פ"ג ה"ב.

²⁰ תבוא כו, ב.

²¹ פ"ז הי"א.

²² עקב יא, יב.

סיום הלכות **שמטה ויובל** וכל ספר **השביעי** – ספר **זרעים**, והתחלת ספר **השמיני** – ספר **עבודה** הלכות בית הבחירה ביום השבת קודש ו' תשרי – יום הכיפורים **הי' תהא שנת אל-על**

ביום הכיפורים תעבירו שופר

א. יש קשר ברור ומפורש בין **יום הכיפורים לשמיטה ויובל**; בקשר לשמיטה ויובל כתוב בתורה בפרשת בהר²⁸ (לאחר שכתוב על מצות שמיטה) "וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה" שהן 7 שמיטות, ואח"כ נאמר²⁹ "והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש **ביום הכיפורים** תעבירו שופר בכל ארצכם; וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, **יובל** היא תהיה לכם, ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו: **יובל** היא שנת החמישים שנה תהיה לכם וגו': כי **יובל** היא קודש תהיה לכם וגו'".

היינו שביום הכיפורים מתחיל ענין עיקרי בשנת היובל, שאז תוקעים בשופר (שעל שם השופר נקראת שנת היובל), ומאז משתחררים העבדים לביתם והשדות חוזרות לבעליהן (ולכן אנו תוקעין בשופר בסיום יוהכ"פ), זכר לתקיעת **היובל** ואמנם שנת היובל מתחילה בראש השנה אבל כנ"ל כמה ענינים מתחילים ביום הכיפורים ומר"ה ועד יום הכיפורים העבדים נמצאים בבית האדון ואוכלים ושמחים כמ"ש הרמב"ם³⁰ בהלכות אלו³¹ וז"ל: "מראש השנה עד יום הכיפורים לא היו עבדים נפטרים לבתיהם ולא משתעבדין לאדוניהם, ולא השדות חוזרות לבעליהן, אלא עבדים אוכלין ושותים ושמחים, ועטרותיהם בראשיהם, כיון שהגיע **יום הכיפורים** תקעו בית דין בשופר, נפטרו עבדים לבתיהם, וחזרו שדות לבעליהן".

שמיטות יובל - 8

ב. ענין השמיטה ויובל מורה על גילוי הקדושה בטבע בעולם שזהו - ענין השמיטה. והגילוי שלמעלה מהטבע והעולם וסדר ההשתלשלות - זהו"ע **היובל**; כי **השמיטה היא ב"שנת השבע"**³² והשבע קשור עם הטבע של העולם ועם שבע

הספירות והשמיטה היא הקדושה "שבת לה"³³ שבתה (כמו השבת שביום השביעי).

ו"היובל" הוא הגילוי שלמעלה מהטבע, כי היובל הוא אחרי "וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים **תשע וארבעים שנה**"³⁴, [וגם היובל בשנה **השמינית** של השמיטה ה-7]. שזה גם קשור עם 7 הספירות שבהן נבראו העולם (ב-7 ימי בראשית שהם כנגד 7 הספירות) וכל ספירה כלולה מכל הספירות 7X7 = 49; היינו שמספר 49 קשור עם **טבע** העולם, ומספר 50 – הוא הגילוי שלמעלה מהטבע והעולם, [הפועל את השחרור והבירור, כנאמר³⁵ "וקראתם **דרור** בארץ לכל יושביה", כמבואר בזוהר שהוא דרגת "עלמא דחירו"] הבא³⁶ מני שערי בינה הנמשכים מפנימיות הכתר – **עתיק**.

וזו דרגת **יום-הכיפורים** (ע"פ המבואר בחסידות) "**שבת שבתון**"³⁷, כי "שבת קודש" רגילה היא כנ"ל ב"יום השביעי" – דרגת ה-7 השלימות בטבע, ויום הכפורים – "שבת שבתון", קשור בדרגת ה-8 שלמעלה מהטבע.

וכן ה"יובל" אחרי 7 השמיטות הוא בשנת ה-8 של השמיטה השביעית, ושנת ה-50 לשנות היובל ["**יובל**" – גימטריא – 50].

יום הכיפורים דרגת ה-8

ג. ומוצאים עוד קשר של יום הכיפורים ל-8; כי יוהכ"פ הוא ביום ה-8; ע"פ המשנה בתחילת מסכת יומא³⁸: "**שבעת** ימים קודם יום הכיפורים **מפרישין** כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין", ויום הכפורים הוא יום ה-8, [וע"ד מה שמבואר שם בגמ' במסכת יומא³⁹ במשנה ממסכת פרה⁴⁰: "**שבעת** ימים קודם שריפת הפרה היו מפרישין הכהן השורף את הפרה, מביתו ללשכה שעל פני הבירה וכו", ושריפת הפרה ביום **השמיני**, וכן ההזאות ממי אפר הפרה ביום השלישי וביום **השביעי** והטהרה ביום ה-8, שכי"ז קשור עם הטהרה] וגם יוכ"פ קשור עם הכפרה **והטהרה** מהחטאים כמש"נ⁴¹: "כי ביום הזה יכפר עליכם **לטהר** אתכם מכל חטאתיכם **לפני הוי' תטהרו**". כי הטהרה באה ממקור וגילוי שלמעלה מהעולם וסדר

³³ בהר כה, ב.

³⁴ שם ח.

³⁵ בהר כה, י.

³⁶ זח"ג פ' בהר קח, ב.

³⁷ פעמיים ציון ל4.

³⁸ פ"א מ"א.

³⁹ יומא ב, א.

⁴⁰ פ"ג מ"ב.

⁴¹ אחרי טז, ל.

²⁸ בהר כה, ח.

²⁹ שם ט.

³⁰ ע"פ הגמ' ראש השנה ח, ב. ובסיפרא פ' בהר פ"ב ה"א.

³¹ הלכות שמיטה ויובל פ"י הי"ד.

³² ראה טו, ט.

ההשתלשלות.

ספר השביעי וספר השמיני

ד. וענין המספר 7 ו-8 מתבטא גם בזה שביום זה – יום הכפורים שמסיימים את הלכות שמיטה ויובל- (שכנ"ל קשורים ל-7 ו-8 = זהו גם סיום כל ספר "זרעים" שהוא הספר ה-7 והתחלת הספר החדש עבודה, שהוא הספר ה-8.

זרעים - טבע, עבודה – למעלה מהעולם והטבע

ה. וגם ענין זה קשור ש"זרעים הוא ספר ה-7 ו"עבודה" הוא ספר ה-8, אפשר לקשר עם המדובר לעיל שהמספר 7 קשור עם הטבע ו-8 הוא למעלה מהטבע והעולם וסדר ההשתלשלות;

כי בספר "זרעים" מדובר על ענייני הטבע הצמיחה וגידולי ועבודת הארץ שקשורים במצוות התלויות בארץ. ובספר "עבודה" מדובר על ענייני בית – המקדש, הקשורים עם הא-לוקות שלמעלה מהעולם והטבע שזה היה בבית המקדש שראו קבוע גילוי א-לוקות וניסים מופלאים שלמעלה מהטבע, וכמו שכתוב במשנה באבות פרק חמישי⁴²: "עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש" [וזה גם קשור בהלכה הראשונה של ספר "עבודה" – הלכות בית הבחירה" – שענין הבחירה הוא למעלה מהשכל והטעם. .] וגם היה שם הנס של "מקום הארון אינו מן המדה" (שזה היה ב"קודש הקדשים" "אחת" במקום היינו שילוב של גשמיות העולם ולמעלה מהעולם שהארון תפס מקום ולא מן המידה, הא-לוקות המתלבש בעולם ולמעלה מהעולם משולב יחד.

וזהו ענין "יום הכיפורים" "אחת בשנה"⁴³ – שבת שבתון; דרגא שלמעלה מהגבלות העולם, דרגת ה"יחידה ליחדך" הקשורה עם עצמות ה', שזהו שביהכ"פ "אחת בשנה" – זמן, נכנס הכהן הגדול ב"אחת" בנפש ל"קודש הקדשים" – "אחת" במקום שזהו שילוב השלימות של עש"ן (ר"ת עולם שנה נפש, וכמ"ש במ"ת שהיה בשלימות וחדר בכל הדרגות שבעולם "והר סיני עש"ן כולו, מפני אשר ירד עליו הוי' באש וגוי'⁴⁴."

שבט לוי – חיל השם – למעלה מהעולם

ו. גם בתוכן של שמיטה ויובל שכנ"ל זהו"ע השלימות שבעולם ולמעלה מהעולם, מתאים לסיום ספר זרעים ולתוכן של ההלכות שבסיום, שמדובר על שבט לוי שלא היתה להם נחלה בארץ, ולא עסקו בכלל בעניינים ארציים והובדלו

והתמסרו לגמרי לעבודת ה' ולהורות דרכי ה' ומשפטיו לרבים, כמש"נ "יורו משפטיך ליעקה ותורתך לישראל-⁴⁵ והיו "חיל השם" (אותיות להמשיח) ולפיכך זכה להם השם המתנות, וכמש"נ "אני חלקך ונחלתך"⁴⁶.

ומסיים הרמב"ם שכל איש ואיש בעולם יכול להגיע לדרגא זו אם נדבה רוחו אותו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו, ואז זוכה להיות בדרגת אהרן כהן גדול - קודש קדשים, כמש"נ "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים"⁴⁷.

היינו שבסיום ספר השביעי – זרעים שמדובר על כל העבודות החקלאות בארץ (שאמנם סדר "זרעים" נקרא "אמונת", ע"פ ביאור בירושלמי המובא בתוספות מסכת שבת, "שמאמין בחי עולמים וזורע", אבל כ"ז מלובש בדין הטבע ועבודות בעולם) ובטבע ע"פ התורה והמצוה ו"בכל דרכיך דעה"⁴⁸ שזו דרגת, אומרים ליהודי שביכולתו לעלות לדרגא נעלית יותר שלמעלה לגמרי מהטבע, להתמסר לגמרי לה' ולעבודתו דרגת "קודש הקדשים" – כהן גדול. וזה הכח של כל יהודי להתעלות לגמרי מעל הטבע - דרגת ה-8, שמזה בא לספר "עבודה" – עבודת ביהמ"ק, והביטול לגמרי לה' – ספר השמיני.

כהן גדול ביהמ"ק בקודש הקדשים

ז. בסיום, מדבר הרמב"ם שכל יהודי יכול להגיע לדרגת אהרן כהן גדול ולהתקדש קודש קדשים, שזוהי הדרגא של כהן גדול שנכנס ביום הכיפורים לקודש הקדשים (כנ"ל "אחת" השלימות בעולם שנה נפש) ולומדים הלכה זו במחזור זה השנה ביום הכיפורים.

יורו משפטיך ליעקב

ח. בהלכה שלפני האחרונה⁴⁹ לומדים ששבט לוי עובדים ה' לא רק בעצמם אלא עוסקים גם להורות דרכיו הישרים והצדיקים לרבים שנאמר: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לשראלי", והוא פסוק מפרשת השבוע "וזאת הברכה", בברכה לשבט לוי.

"שבט לוי" – אותיות – לוביטש בלי חשבונות

ט. בסיום כותב הרמב"ם שכ"א יכול להיות כשבט לוי אם מתמסר לעבודת ה' ללימוד התורה ולעבודת ה' וללמד עם ישראל התורה והמצוות "והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צווארו עול חשבונות הרבים, הרי זה מתקדש קודש קדשים

⁴⁵ ברכה לג, י.

⁴⁶ קורח יח, כ.

⁴⁷ כג, ג.

⁴⁸ משלי ג, ו.

⁴⁹ פייג הי"ב.

⁴² פ"ה משנה ה [ולהעיר שגם ה-5 מורה על דרגא שלמעלה מהעולם ולי' דרגוץ. וקשור בגילוי דלעת"ל חמש – אותיות משיח].

⁴³ אחרי טז, לב.

⁴⁴ יתרו יט יח.

ח. בהלכה האחרונה ע"ד שבט לוי "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", שנאמר בפרשתנו "וזאת הברכה".

ט. "שבט לוי" – למעלה מהעולם בלי חשבונות והתחכמויות, "שבט לוי" – אותיות "לובויטש", ללמוד תורה ולעבוד ה' וללמוד את בני ישראל.

י. ביוהכ"פ יום הקרבנות והעבודה שקוראים את סדר העבודה – מתחילים ברמב"ם את ספר "העבודה".

יא. בעשור (שלמות) החודש השביעי, השבע ומשבע מסיימים את ספר השביעי – זרעים, המצמיחים כל השובע והשפע.

* * *

תיקון טעות בגליון הקודם (מס' 215) בדין שיריה

ניכרים בתרומה וחלה ולא בבכורים וראשית הגז

בגליון הקודם כתבתי לצערי בטעות שהדין ש"צריך להיות שיריה ניכרים", ולא יכולים להפריש ולעשות את כל הכרי והפירות והעיסה לתרומה וחלה, ונכתב בטעות שכן הדין גם בבכורים; וצריך לתקן: כי הדין "שיריה ניכרים" הוא רק בתרומה גדולה וחלה כי בשניהם נאמר "ראשית"⁵¹ בתרומה "ראשית" דגנך⁵² ובחלה "ראשית עריסותיכם"⁵³ ו"ראשית" פירושו ההתחלה ולא הכל, ויש אומרים שלומדם זאת מהנאמר בחלה: "ראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה"⁵⁴ שמזה לומדים חז"ל⁵⁵ מ"ראשית" – מקצת ראשית ולא "כל ראשית" בחלה ובתרומה, וכך פוסק הרמב"ם⁵⁶.

אבל בבכורים הדין הוא שאפשר להפריש ולתת הכל לבכורים וכך פוסק הרמב"ם "והרוצה לעשות כל שדהו בכורים עושהו", ובירושלמי⁵⁷ מבאר דכתיב⁵⁸: "וראשית כל ביכורי כלי", שמרמז שאפשר לעשות ולהפריש הכל לבכורים, והרמב"ם בפירוש המשניות על דין זה במשנה בכורים⁵⁹ (ואולי גם בפירוש הברטנורא מביא שלומדים מהפסוק בפרשת קרח⁶⁰: "ביכורי כל אשר בארצך" שלמדים מזה שיכול לעשות כל שדהו בכורים).

ומה שנאמר בבכורים⁶¹: "מראשית כל פרי האדמה", ודורשים מזה חז"ל⁶² "מראשית – ולא כל ראשית"; ללמד שהבכורים מביאים רק משבעת

⁵¹ ביאור הר"ש והברטנורא על דין זה במשנה סוף משכת חלה פ"א מ"ט. ועיין בעירובין ע"ז וברש"י שם ד"ה "רבא אמר".

⁵² שופטים יח, ד.

⁵³ שלח טו, כ.

⁵⁴ פסוק כא.

⁵⁵ ירושלמי תרומות פ"ד ה"ד. וירושלמי חלה פ"א ה"ו.

⁵⁶ הלכות תרומות פ"ג ה"ה, על חלה בהלכות בכורים פ"ה ה"א.

⁵⁷ ירושלמי בכורים פ"ב ה"ג.

⁵⁸ יחזקאל מד, ל.

⁵⁹ בכורים פ"ב מ"ד.

⁶⁰ קרח יח, יג.

⁶¹ תבוא כו, ב.

⁶² מנחות פ"ד ירושלמי בכורים פ"א ה"ג.

ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים וכו" ויהינו כשעושה זאת בלי חשבונות והתחכמויות (פוליטיקה-בלע"ז), בלי חכמולוגיות וזהו מה שרוצה הרבי מה"מ שליט"א מכל חסיד חב"ד וליובאוויטשער להתמסר לעבודה הנ"ל בלי חשבונות התחכמויות ופוליטיקה, ובלי אינטרסים אישיים [וכמו שאומר אד"ש מה"מ בשיחה⁵⁰ שהר"ת של טנ"ק הוא (שלושת סדרי המשנה מהש"ס) טהרות נזיקין קדשים; שכשמקריבים יהודים צריך להיות דבר ראשון; טהרות; שיהיה טהור מכל אינטרס ופניה (כמו; קשרים, קוניקשען, כסף כבוד וכדומה, שאם יהיה טהור מזה, והזולת ירגיש זאת אז) "נזיקין"; יוציא ממנו כל העניינים הבלתי רצויים – "סור מרע", ו"קדשים"; ישפיע עליו ויכניס בו כל ענייני הקדושה], [וע"ד הצחות "שבט לוי" – אותיות – לובויטש"].

ביוהכ"פ מתחילים את ספר וסדר "עבודה"

י. ביום הכיפורים מתחילים את ספר "עבודה" – והרי יוהכ"פ הוא יום "העבודה" העיקרי של כל השנה, ובו יש ריבוי קרבנות ובתפילת מוסף יש חלק גדול הנקרא סדר העבודה, ששם שלא כרגיל בתפילות יש פירוט באריכות על כל פרטי העבודה והקרבנות ביום הכיפורים.

יא. בעשור לחודש (שלמות החודש, וכידוע בחסידות שעשור היא דרגא נעלית מעשירי (שכוללת כל ה-10 ספירות) – ספירת הכתר) בחודש השביעי מסיימים את ספר השביעי – ספר זרעים, ששביעי הוא החודש "השבע ומשבע" (ע"פ המדרש עה"פ), וכן "זרעים" – מצמיחים כל השובע והשפע.

"תקות" חוט השני²⁷

סיכום הקשר של ההלכה ברמב"ם לפרשת השבוע ולתאריך.

א. ביום הכיפורים תקיעת היובל, ושילוח העבדים והשדות.

ב. שמיטה – דרגת ה-7 קשור בטבע ויובל – 8 ושנה ה-8 מהשמיטה ה-7, למעלה מהעולם והטבע וסדה"ל.

ג. שבת – 7 ויוהכ"פ – "שבת שבתון" – 8, 'ספירת הכתר שלמעלה מהטבע וסדה"ל' "וקראתם דרור, עלמא דחירו.

ד. סיום ספר ה-7 והתחלת ספר ה-8.

ה. סיום ספר זרעים – טבע, והתחלת ספר עבודה – ביהמ"ק, למעלה מהעולם והטבע.

ו. סיום הספר בהנהגת שבט לוי, למעלה מהעולם בסיום ספר זרעים – הנהגת הטבע.

ז. בהלכה האחרונה ע"ד כהן גדול שהוא דרגת קודש הקדשים, שלשם נכנס ביוהכ"פ.

⁵⁰ התועודויות י"ב תמוז ה'תשל"ד

כ"ק אד"ש מה"מ של הפרעזידענט והפמליא במוצאי שבת קודש.

ובמוצאי שבת הגיע שז"ר עם כל הפלמיא שבראשם ראש הקונסוליה הישראלית. ולפני שנכנסו לחדרו הק' של אד"ש לקח אותו אד"ש שלוב ידיים ל"סיוור" בביהמ"ד למעלה. בזאל הראה לו אד"ש את מקום הישיבה של הרבי הקודם וכן את עמוד התפילה שלו, וארון הקודש ובימת הקריאה שלו, ו"יודעי דבר" "חושבים" שכ"ק אד"ש מה"מ רצה לבטא בכך, שגם הסיבה שהרבי הקודם לא הסכים שאד"ש יבקר במלוננו כי גם אם הוא יבוא, אבל את יחודיות וקדושת המקום של הרבי הקודם אי אפשר להעביר, ולכן צריך היה לבוא ל-770.

(ואד"ש גם של משלחת רבני וזקני חב"ד, ובראשם מזכירו הראשי הרב חודקוב ז"ל, לבקר את שז"ר במלוננו במנהטן).

הרבי מוסר דברים מה"ציון"

ב. כששז"ר היה אצל הרבי כ"פ הרבי היה יוצא לקראתו אל הרכב והתחבקו והתנשקו. ופעם א' אמר לו אד"ש: "בקשתי שימסרו לו: שחותני אמר שהנסיעה תהיה בהצלחה!" ושז"ר לא הבין ונדהם ושאל: "איזה שווער?!" (= "איזה חותן?!") וענה אד"ש: "מיין שווער מיין שווער! האט איבער געגעבן אז די נסיעה וועט זיין בהצלחה!" (= "חותני חותני! מסר שהנסיעה שלך תהיה בהצלחה!"). ואז הבין שז"ר שהרבי מגלה לו מה ששמע מהרבי הקודם (ואת כל השיחה הזו שמעו בשידור ישיר ברדיו בתכנית ישראלית).

מעלת אנשים פשוטים

ג. כששז"ר היה כאן אצל הרבי בתחילת שנות הלמ"דים, אז התחילו לבוא העולים החדשים, בעליה הגדולה מרוסיה, והוא סיפר לרבי בהתפעלות ע"ד העולים החדשים המגיעים מרוסיה אחרי עשרות שנים שלא למדו ולא ידעו יהדות ולמרות שהם "עם הארצים" ובכל זאת הם יהודים חמים! (וכידוע שכל דבר תמיד דיבר ברוב התפעלות). והרבי אמר לו ע"כ [ושמעו זאת ברדיו בשידור ישיר בארץ ישראל]: "אל תגיד עם הארצים, תגיד אנשים פשוטים!". ואחרי כמה דקות שוב נכנס להתפעלות והתרגשות ודיבר על העולים החדשים, וחזר על מה שאמר שלמרות שעשרות רבות של שנים היו מנותקים מיהדות, והם "עם הארצים" ובכל זאת הם יהודים חמים! . . . ושוב אמר לו אד"ש: "מ' האט דאך אגערעדט, זאג נישט עם הארצים, זאג אנשים פשוטים!" [= "הרי נדברנו, אל תאמר 'עם הארצים', אמור אנשים פשוטים! . . ."]. היינו, שאד"ש מה"מ רוצה שידברו במעלת היהודים ולא בחסרונם.

המינים (וכן ממה שנכתב בכורים "תביא מארצך" ודורשים גז"ש "מארץ" שנאמר בפר' עקב בפירות שנשתבחה בהם א"י) [וכן במצוות ראשית הגז⁶³ פוסק הרמבם שיכול להפריש כל גיזותיו וז"ל⁶⁴: "האומר על גיזות ראשית - דבריו קיימין, והוא ע"פ הגמ' בפרק ראשית הגז בחולין⁶⁵].

מעלת 770!

א. בקשר לכ"א באלול ה' תש"ע - 70 שנה לכניסת כ"ק הרבי הקודם ולחנוכת הבית של "בית משיח"-770 בשנת הת"ש, ובקשר למ"ש בגליון על ההשפעה שמקבלים ב-770 כדאי לספר;

בחודש אב תשכ"ו כשהיה הארה"ב מר שניאור זלמן ז"ל שז"ר פעם ראשונה בתור פרעזידענט, הוא רצה מאוד מאוד והשתוקק ביותר לבוא לראות ולבקר את כ"ק אד"ש מה"מ וביקש מאנשי הצוות שלו הממונים על הטקס שרוצה שיארגנו פגישה ו"יחידות" רשמית אצל הרבי, אבל הם סירבו בתוקף וטענו שזה לא מכבוד הפרעזידענט ליסוע ולבקר אצל רבאי (ולא הבינו שזהו כבודו הכי גדול), ובשום אופן לא הסכימו לארגן פגישה ולתת לו להגיע לרבי, ולמרות שביקש כו"כ פעמים והפציר בהם רבות, הם עמדו בסירובם. אך היות ששז"ר התגעגע והשתוקק ביותר לראות את הרבי וכידוע שלפני כן היה כאן פעמים רבות אצל הרבי הקודם ואצל אד"ש ולכן התגעגע ביותר. וכשראה שהם לא נותנים לו לבוא, בצר לו הוא פנה אל הרבי ושאל שמכיוון שכ"כ רוצה להגיע ולא מרשים לו, הוא מבקש האם באין ברירה יכול אד"ש להגיע למלוננו במנהטן (כרגיל לא יצא כ"ק אד"ש לבקר אף אחד מחוץ ל-770). וע"כ ענה לו אד"ש: "אני איני ברשות עצמי, כשאהיה בעז"ה ביום חמישי ב'ציון' {אז נסע אד"ש לציון רק פעמיים בחודש, בער"ח ובט"ו בחודש} של הרבי הקודם אשאל אולו, ואמסור לך התשובה אם ירשה לי".

ביום ה' בערב כשחזר אד"ש מהציון התקשר לשז"ר למלוננו במנהטן ואמר לו: "אין אני ברשותי, ולא קבלתי רשות לצאת לבקרך חוץ מ-770".

וכשראה שז"ר שהדרך היא רק חד סיטרית והם בשום פנים לא הסכימו שילך לבקר את הרבי, אמר לממונים על הטקס: "אין אני במאסר, ואני גם אדם חפשי ואם אינכם מסכימים לארגן פגישה רשמית, אצא לרחוב ואתפוס 'טקסי' ואלך אל הרבי".

וכשראו שאין להם ברירה, הסכימו לארגן פגישה רשמית, ואנשי הקונסוליה במשך יום השישי עש"ק (שהיה יום קיץ ארוך) ארגנו הסידורים הטכניים לפגישה ו"יחידות" אצל

⁶³ שופטים יח, ד. רמב"ם הלכות בכורים פ"א ה"א.

⁶⁴ הל' בכורים פ"א ה"ח.

⁶⁵ חולין קטו ע"ב.

אד"ש איש אמת

ד. מספר הרה"ת עזריאל זעליג ז"ל סלונים שפעם שאל את הרש"ג מה פעל עליו לקבל ע"ע ובציות ובהתקשרות מוחלטת את נשיאות כ"ק אד"ש ועד כדי שכשהבחין שכשכ"ק אד"ש אמר מאמר (כעין שיחה) מיד היה קם על רגליו (ולמרות שכל הזקנים המשיכו לשבת) ובעבודתי בישיבה ראיתי אצל הרש"ג ציות מוחלט לכל פרט והוראה מאד"ש. והלואי שהיום אנשים שאומרים שמייצגים את חב"ד יהיה אצלם ציות כזה. והוא ענה לו: "בהסתלקות בתש"י לא ידעתי שענין של רבי נמשך וחשבתי שהרבי חותני נתן לנו לנהל המוסדות לי הוא נתן את ניהול הישיבה תומכי תמימים ולגיסו את "מחנה ישראל" ו"מרכז" ויחד ננהל את חב"ד, ולא ידע כל אד"ש שהוא רבי, אבל מאז ההסתלקות מיד כל בשנים בכל דבר הדרוש לעצב היה מתייעץ עם אד"ש, ואד"ש היה עונה לו מה לעשות, עד שפעם א' שאל דבר מסוים את אד"ש מה לעשות, וע"כ ענה לו: "ע"ז איני יכול לענות, וכשאהיה האוהל אשאל את השווער, ואמסור לך את התשובה".

ע"ז אמר הרש"ג את גיסי אני יודע ומכיר, לא ידעתי שהוא רבי, אבל אני יודע שהוא איש אמת, ואם אמר שישאל את השווער ב"ציון" זה אומר שימסור התשובה הוא דובר אמת וימסור התשובה, לזה אני לא שייך, ואז התבטל והרש"ג וקיבל ע"ע את הנשיאות.

70 שנה לבית משיח - 770

ה. כדאי לציין היות ומלאו ב"ה 70 שנה ל- 770, שענין זה נותן תגבורת חדשה בכל העניינים של בית משיח - 770; כמו כשהגיע כ"ק אד"ש מה"מ לגיל 70 ב"א ניסן ה' תשל"ב. אמר אז בהתוועדות, שיש חושבים שכשמגיעים לגיל 70 אפשר כבר לנוח ולהנות מפירות הפעילות והמעשים שעשה בכל חייו עד כאן, אבל אין הדבר כך, כפי שכתוב בתהילים⁶⁶ "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה" ואומר אד"ש שאין הפירוש שכשהגיעו לגיל שמונים אז הגיעו לגבורות, אלא שכשמלאו שבעים שנה, מאז כבר מתחילים שנות ה"גבורות"; ז.א. שבגיל 70 מקבלים כוחות של "גבורות", וצריכים לתגבר כל הפעולות בתגבורת וכוחות חדשים, ולכן הורה אז הרבי להקים ע"א מוסדות חדשים (כי הרבי נכנס אז לשנת ה-ע"א) ואז היה "שטורעם" גדול בעולם של הקמת ע"א מוסדות חדשים וביניהם הורה הרבי בפרט על הקמת קופות וקרנות גמ"ח חדשים בכל העולם.

ועד"ז בענין 770; מכיוון שהגענו ל-70 שנה ל-770, ומתחיל הגבורות, עלינו לתגבר במרץ וכח רב וחדש בכל העניינים ופעולות של בית משיח, בתורה, עבודה, וגמילות

חסדים.

וקווי ה' יחליפו כח!

ו. פעם מאוחר בלילה יצא אדם מ"יחידות" אצל אד"ש, וסיפר שהוא עסקן דתי, ואמר לרבי שהוא כבר מרגיש מבוגר ורוצה להפסיק העסקנות אמר לו אד"ש: נאמר: "וקווי ה' יחליפו כח", ופירש לא רק שמכניסים מרץ וחיות ורעננות בכחות הישנים, אלא "יחליפו"; שיעשו "חליפין" עם הקב"ה; שיתנו לו את הכחות הישנים המותשים והיגעים, והקב"ה שהוא בלי - גבול, ויש לו כחות בלי גבול יתן לנו כחות חדשים ורעננים, ואפשר להמשיך בפעילות ולתגברן פי כמה וכמה.

כ"ק אד"ש מה"מ שולל יציאה ל"פנסיה"

ז. אד"ש אמר הרבה שיחות ע"כ שהוא נגד זה שאנשים יוצאים ל"פנסיה", והמבוגרים צריכים להמשיך עבודתם כל זמן שיש להם כחות ואפשרות. ומשתי סיבות; א, ע"י שהאדם ממשיך לעבוד, זה שומר ומפתח הבריאות שלו ואורך החיים ואם מפסיקים לעבוד "משנים וסת", וגורם למבוגרים להחלש ולהתנוון, וכך הרבי אמר על עצמו שיש לו תכניות להמשיך עבודתו עשרות שנים. וכ"ק אד"ש הביא הגמ' למה בני נהרדעא בריאים וחזקים, כי הם עובדים קשה ומתמידים בזה.

[וכאן אספר סיפור שמדגיש חשיבות קיום ההוראה של אד"ש פעם התקשר אלי אבי שיחי' והודיע לי על שכן במושב החרדי שלנו שנפטר, וביקש שאתקשר לנחם את בנו.

הבן היה מרוצה שהתקשרתי מאמריקה במיוחד לנחם ושאלתי אותו "ממתי אביך חולה?" (הוא היה הרפתן הממונה של המשק, ואמנם היה מבוגר אבל לא ידעתי שהיה חולה) וע"כ ענה לי הבן: "אבי חלה מיום שהפסיק לעבוד!"... שזהו מה שאומר אד"ש, שהמשך העבודה זה פשוט מחזיק הבריאות, ולא לצאת ל"פנסיה".

ב. אד"ש אומר, שהחברה צריכה לנצל את הנסיון של המבוגרים, שזה יתרום לחברה ולעולם, ולא לבזבז ולתת ללכת לאיבוד לכל הנסיון והמומחיות.

לכבוד ה"דידן נצח" ולזכות

התינוקת זיסעל בת חנה שיחיו נולדה למזל טוב! ביום ועשי"ק פרשת נצבים - וילך כ"ד אלול הי' תהא שנת עליון, יה"ר שהוריה יגדלוה לתורה ולחופה ולמעשים טובים ותהיה חיילת ב"צבאות השם" צבא הרבי שליט"א מלך המשיח והוריה וזקניה ירוו ממנה רוב נחת יהודי וחסידותי מתוך בריאות אושר ושמחה תמיד כל הימים, ויזכו לראות קבלת פני מלך המשיח מ"י"ד מ"י"ש נאו!
נדפס ע"י זקניה שיחיו

(דברים שנאמרו בסעודות סיומי הרמב"ם בביהמ"ד ליובאוויטש - 770 - בית משיח)

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

⁶⁶ תהילים צ, י.